

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Πρόλογος: Μεθοδολογικές και εννοιολογικές αποσαφηνίσεις	1
I. Αντικείμενο της μελέτης, σκοπός και μεθοδολογία	1
II. «Δικαιώματα» και «υποχρεώσεις» πολιτειακών οργάνων	6
III. Η αρμοδιότητα του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Δικαστηρίου της Γερμανίας επί διαφορών σχετικών με την οριοθέτηση των εξουσιών των ανώτατων πολιτειακών οργάνων: η ιδιαιτερότητά της υπό το πρίσμα της ελληνικής έννομης τάξης	11

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Περιεχόμενο και διακρίσεις του κοινοβουλευτικού ελέγχου	23
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	23
I. Εν στενή έννοια έλεγχος της Κυβέρνησης και πληροφόρηση της Βουλής	26
II. Έλεγχος πολιτικός και έλεγχος νομικός	31

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΥ ΘΕΜΕΛΙΟΥ	34
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Συνταγματικές βάσεις της ελεγκτικής λειτουργίας της Βουλής	34
---	----

I. Συνταγματική θεμελίωση του κοινοβουλευτικού ελέγχου εν στενή έννοια	34
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	34
A. Η διάταξη του άρθρου 70 παρ. 6 του Συντάγματος	36
B. Κοινοβουλευτικός έλεγχος και οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματος	41
α. Δημοκρατική αρχή και κοινοβουλευτικός έλεγχος	41
1. Λαϊκή κυριαρχία και κοινοβουλευτικός έλεγχος	41
2. Δημοκρατική νομιμοποίηση και κοινοβουλευτικός έλεγχος	42
β. Αντιπροσωπευτική αρχή και κοινοβουλευτικός έλεγχος	46
γ. Κοινοβουλευτική αρχή και κοινοβουλευτικός έλεγχος	47
δ. Αρχή της διάκρισης των εξουσιών και κοινοβουλευτικός έλεγχος	50
Γ. Κοινοβουλευτικός έλεγχος και θεμελιώδεις συνταγματικοί θεσμοί	53
α. Πολιτική ευθύνη των κυβερνώντων και κοινοβουλευτικός έλεγχος	53
β. Κοινοβουλευτική αντιπολίτευση και κοινοβουλευτικός έλεγχος	60
1. Ο έλεγχος από την αντιπολίτευση ως θεσμικό αντίβαρο και ως μέσο διαμόρφωσης πολιτικών εξελίξεων	61
2. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος και η προστασία των δικαιωμάτων της κοινοβουλευτικής μειοψηφίας	63
3. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος ανήκει μόνον στην αντιπολίτευση;	64

4. Δημιουργική σύμπραξη Κυβέρνησης - αντιπολίτευσης διά του κοινοβουλευτικού ελέγχου	65
II. Συνταγματική θεμελίωση της αρμοδιότητας της Βουλής να ζητεί πληροφόρηση	68
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	69
A. Νομική θέση του βουλευτή και κοινοβουλευτική πληροφόρηση	71
B. Δημοκρατική αρχή και κοινοβουλευτική πληροφόρηση	74
Γ. Αρχή της διαφάνειας της κρατικής δράσης και κοινοβουλευτική πληροφόρηση	
Δ. Η κοινοβουλευτική πληροφόρηση ως συναγόμενη αρμοδιότητα της Βουλής, ιδίως κατ' αναφορά προς τη νομοθετική και την ελεγκτική αρμοδιότητά της	77
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Συνταγματικές βάσεις της υποχρέωσης της Κυβέρνησης να απαντά στον κοινοβουλευτικό έλεγχο	83
I. Νομική ή πολιτική υποχρέωση;	83
A. Η διατύπωση του ερωτήματος	85
B. Η μη επίλυση του ζητήματος από τον Κανονισμό της Βουλής	
II. Συνταγματική θεμελίωση	87
A. Κριτική προσέγγιση των κυριότερων θεωριών	87
α. Τα άρθρα 51 παρ. 2 και 60 παρ. 1 του Συντάγματος	93
β. Το Τα άρθρα 66 παρ. 3 και 69 εδάφ. γ' του Συντάγματος	96
B. Το γενικό συνταγματικό θεμέλιο: η κοινοβουλευτική αρχή	
ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ	101
ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: Το πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης της Κυβέρνησης να απαντά στον κοινοβουλευτικό έλεγχο	101
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	103
I. Τα όρια του εξ υποκειμένου πεδίου εφαρμογής	103
A. Φορέας της αρμοδιότητας άσκησης κοινοβουλευτικού ελέγχου	108
B. Υποκείμενο της κυβερνητικής υποχρέωσης σε απάντηση	108
α. Αποδέκτες της ελεγκτικής αρμοδιότητας της Βουλής και υπόχρεοι σε απάντηση	110
β. Το ζήτημα της υποχρεωτικής παρουσίας της Κυβέρνησης στις ελεγκτικές διαδικασίες	114
II. Τα όρια του εξ αντικειμένου πεδίου εφαρμογής	114
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	115
A. Θετικός καθορισμός	115
α. Το κριτήριο των δημόσιων υποθέσεων	119
	122

β. Το κριτήριο των αρμοδιοτήτων της Κυβέρνησης	122
γ. Το κριτήριο της ευθύνης της Κυβέρνησης	127
1. Το γενικό πλαίσιο της κυβερνητικής ευθύνης	127
2. Ειδικά ζητήματα κυβερνητικής ευθύνης	138
i. Ανεξάρτητες αρχές: μεταξύ δημόσιας διοίκησης και κυβερνητικής ευθύνης	138
ii. Η ευθύνη της Κυβέρνησης για τη δράση ιδιωτικών προσώπων	138
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	
ii.a. Η μετάβαση από τον «δημόσιο» στον «ιδιωτικό» χαρακτήρα κρατικών λειτουργιών	145
ii.b. Οι θέσεις της θεωρίας, της νομολογίας και του νομοθέτη για τον τρόπο διαπίστωσης της σχέσης μεταξύ νπιδ και κράτους	151
ii.c. Η χαρτογράφηση της κυβερνητικής ευθύνης επί προσώπων δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου	166
	166
B. Αρνητικός καθορισμός	
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	166
α. Το κριτήριο της μη προσβολής της ανεξαρτησίας της Κυβέρνησης ως φορέα εκτελεστικής εξουσίας	175
β. Το κριτήριο της μη προσβολής της ανεξαρτησίας της δικαστικής εξουσίας	
	184
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Οριοθέτηση της εκπλήρωσης της υποχρέωσης της Κυβέρνησης να απαντά στον κοινοβουλευτικό έλεγχο	184
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	187
I. Διασταύρωση με την προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων	191
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	
A. Κοινοβουλευτικός έλεγχος και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	191
α. Το περιεχόμενο της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και συγγενών έννομων αγαθών	205
β. Η επίλυση της σύγκρουσης	205
1. Η επίλυση σε επίπεδο νόμου	209
i. «Απλά» προσωπικά δεδομένα και κοινοβουλευτικός έλεγχος	212
ii. «Ευαίσθητα» προσωπικά δεδομένα και κοινοβουλευτικός έλεγχος	212
2. Η επίλυση σε επίπεδο συνταγματικών κανόνων	214
i. Γενικά	215
ii. Η αρχή της πρακτικής αρμονίας	217
iii. Η στάθμιση	217
3. Τα κριτήρια της στάθμισης υπό το φως της αρχής της αναλογικότητας	219
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	219
i. Η αρχή της αναγκαιότητας ως προϋπόθεση της αναλογικότητας	220
i.a. Γενικά	221
i.b. Η αναζήτηση του νόμιμου λόγου περιορισμού ανά περίπτωση	224
i.c. Η σημασία της πληροφoρίας για τον δημόσιο βίο	224
ii. Η αρχή της καταλληλότητας	224
ii.a. Γενικά	
ii.b. Τα πρόσωπα που συμμετέχουν στον πολιτειακό και πολιτικό βίο της χώρας	229
ii.c. Η συνάφεια των ζητούμενων προσωπικών δεδομένων προς την άσκηση των δημόσιων καθηκόντων	231
iii. Η αρχή της αναλογικότητας εν στενή έννοια	231

iii.a. Γενικά	232
iii.b. Τα όρια του απαραβίαστου πυρήνα του δικαιώματος προστασίας προσωπικών δεδομένων	235 236
iii.c. Η οικειοθελής δημοσιοποίηση δεδομένων από το υποκείμενό τους	236
iv. Η αρχή της αναγκαιότητας ως ιδιότητα του επιβαλλόμενου μέτρου	237
iv.a. Γενικά	240
iv.b. Η κάμψη του κανόνα της δημοσιότητας των συνεδριάσεων	
iv.c. Άλλες διαδικαστικές δυνατότητες για το λιγότερο επαχθές μέτρο	243
	243
B. Κοινοβουλευτικός έλεγχος και προστασία επιχειρηματικών απορρήτων	246
a. Το περιεχόμενο της προστασίας των επιχειρηματικών απορρήτων	
β. Η επίλυση της σύγκρουσης	250
II. Διασταύρωση με την προστασία συλλογικών αγαθών	250
A. Κοινοβουλευτικός έλεγχος και προστασία του δημόσιου συμφέροντος	250
a. Το περιεχόμενο της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος	250
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	253
1. Η προστασία του δημόσιου συμφέροντος διά της άσκησης της κοινοβουλευτικής ελεγκτικής λειτουργίας	253
2. Η προστασία του δημόσιου συμφέροντος διά της τήρησης κρατικών απορρήτων	253
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	255
i. Στρατιωτικά, διπλωματικά και εν γένει σχετικά με την εξωτερική ασφάλεια του κράτους μυστικά	261
ii. Η ειδική πίστωση στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Εξωτερικών για «απόρρητες εθνικές ανάγκες»	264
iii. Σχετικά με την εσωτερική ασφάλεια του κράτους μυστικά: Οι πληροφορίες της Ειδικής Ασφάλειας και της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών	266
iv. Ο απόρρητος χαρακτήρας των πρακτικών του Υπουργικού Συμβουλίου, των συλλογικών κυβερνητικών οργάνων και των αρχείων Πρωθυπουργού, Υπουργών και Υφυπουργών	269
β. Η επίλυση της σύγκρουσης	269
1. Η επίλυση της σύγκρουσης βάσει των κανόνων του Κανονισμού της Βουλής	275
2. Η επίλυση της σύγκρουσης διά της στάθμισης των αντιτιθέμενων όψεων του δημόσιου συμφέροντος υπό το φως της αρχής της αναλογικότητας	275 277
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	277
i. Η αρχή της αναγκαιότητας ως προϋπόθεση της αναλογικότητας	281
ii. Η αρχή της καταλληλότητας	283
iii. Η αρχή της αναλογικότητας εν στενή έννοια	
iv. Η αρχή της αναγκαιότητας ως ιδιότητα του επιβαλλόμενου μέτρου	286
B. Κοινοβουλευτικός έλεγχος και προστασία του συνταγματικού σκοπού του	286
Εισαγωγικές παρατηρήσεις: η έννοια της κατάχρησης δικαιώματος στο πεδίο του κοινοβουλευτικού ελέγχου	290
a. Η καταχρηστική άσκηση του ελεγκτικού δικαιώματος από τους βουλευτές	302
β. Η καταχρηστική άσκηση της ευχέρειας της Κυβέρνησης ως προς τον τρόπο απάντησης στον έλεγχο	

ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Η διασφάλιση της σύμφωνης με το Σύνταγμα άσκησης του θεσμού:	306
υφιστάμενοι και προτεινόμενοι μηχανισμοί ελέγχου	308
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	310
A. Η έννοια της κύρωσης στον κοινοβουλευτικό έλεγχο	314
α. Γενικά	319
β. Κυρώσεις κατά την εφαρμογή των κανόνων του κοινοβουλευτικού ελέγχου	319
γ. Το δικαστικώς ανέλεγκτο της εφαρμογής του κοινοβουλευτικού ελεγκτικού θεσμού και οι συνέπειές του	319
B. Μηχανισμοί ελέγχου και θεσμικά αντίβαρα: σκέψεις και προτάσεις	
α. Γενικά	320
β. Η υποχρέωση της Κυβέρνησης προς αιτιολόγηση της πλημμελούς ανταπόκρισής της στον κοινοβουλευτικό έλεγχο	323
γ. Η εισαγωγή ειδικών μεθοδολογικών κανόνων ή η πρόβλεψη γνωμοδοτικής κρίσης επιστημονικού οργάνου	330
δ. Η σύσταση κομματικά ουδέτερου κοινοβουλευτικού οργάνου ως ρυθμιστή και εγγυητή της καλής λειτουργίας του κοινοβουλευτικού ελέγχου	332
	332
Επίλογος	335
ΣΥΝΟΨΗ - ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	
	353
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	353
I. Πίνακας Συντομογραφιών	353
A. Ελληνικές συντομογραφίες	354
α. Όργανα/Περιοδικά/Πηγές/Συλλογές δικαστικών αποφάσεων	355
β. Άλλες συντομογραφίες	
B. Ξενόγλωσσες συντομογραφίες	356
II. Βιβλιογραφία και αρθρογραφία	356
A. Στην ελληνική γλώσσα	367
B. Σε ξένες γλώσσες	379
III. Πίνακας δικαστικών αποφάσεων	381
IV. Κοινοβουλευτικά έγγραφα	385
V. Μετάφραση ξενόγλωσσων χωρίων	397
VI. Ευρετήριο ύλης	397
A. Ευρετήριο όρων	403
B. Ευρετήριο διατάξεων του Συντάγματος	406
Γ. Ευρετήριο διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής	